

Stille kracht

Onlangs kwam ik een oud werkstukje tegen dat ik had gemaakt ter voorbereiding op een of ander katholiek hoogtepunt in mijn jonge leven. De nonnen die destijds de basisschool bestierden, hadden ons kennelijk de, voor die tijd en omgeving, bijzonder frivole opdracht gegeven om iemand te beschrijven die we bewonderden. Zij hadden ongetwijfeld verwacht dat ik Jezus of mijn vader had gekozen. Mijn verhaal ging echter over Barry Hulshoff. Voor degenen die (ver) na 1961 zijn geboren: dat was de Jaap Stam uit de jaren zeventig. Met mijn elf jaar was ik al fan van hem: sokken op de schoenen, geen mooie praatjes maar zwoegen. Hij scoorde nooit, maar wat had hij als verdedigend werkpaard een waarde voor het toenmalige Ajax. Met zijn lange haar en ruige baard leek hij trouwens best wel op Jezus.

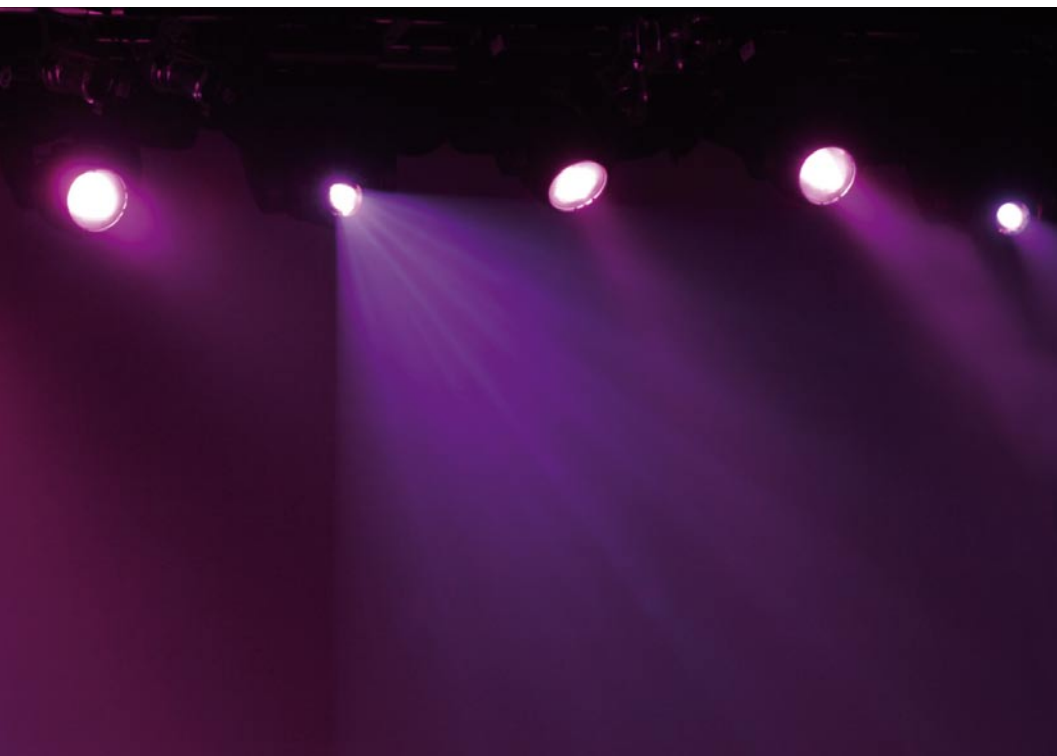
Ik weet nog dat iedereen het altijd alleen maar over Johan Crujff had. Ook hij speelde destijds bij Ajax. Ik was geen grote fan van hem. Dat had niets te maken met zijn kwaliteiten of gebrek daaraan. Dat kwam omdat Ajax louter

uit Crujff leek te bestaan en niemand oog had voor Barry Hulshoff.

Daar heb ik destijds geprobeerd verandering in te brengen. Al was het maar door foto's uit de krant te knippen om die te plakken bij de teksten in het aan elkaar geniete, handgeschreven werkstuk. Daarin kwamen al zijn kwaliteiten breed aan bod. Of het iets geholpen heeft, weet ik niet; waarschijnlijk heeft slechts de pastoor het met enige belangstelling, maar vooral verwondering gelezen. In elk geval, het voelde goed om aandacht te vragen voor de onzichtbare, harde werker die anderen liet schitteren.

De basis

We kennen allemaal 'Barry Hulshoffen' in onze omgeving. Laboratoriumdiagnostiek is er ook één; onopvallend en onzichtbaar, maar cruciaal in de gezondheidszorg. Het stellen van een diagnose is zelden of nooit een doel op zich. Diagnostiek *sec* is meestal niet zo zinvol, anders dan dat het een meetresultaat geeft. De waarde zit 'm in het vervolg: de keuze voor een bepaalde therapie of aanpak. Dat betekent echter niet dat die diagnostiek daardoor van minder waarde is: het is de *conditio sine qua non* van de behandeling. Iedereen kent in zijn omgeving wel een voorbeeld: er was een gezondheidsprobleem, onderzoeken werden gedaan, behandelingen gestart, maar de toestand verbeterde niet. Dan bleek er toch iets anders aan de hand dan aanvankelijk was gedacht. En in het licht van die wijsheid hadden achteraf toch andere wegen bewandeld moeten worden. Goede diagnostiek is in feite – figuurlijk gesproken – de schouder waarop de therapie gaat staan. Het nadeel van die schouder is dat er zo veel aandacht uitgaat naar degene die er bovenop staat. Dat is het lot van de breedgebouwde acrobaat die onder aan de piramide staat. Het applaus is voor de lichtvoetige dame die zich bevallig naar de bovenste menselijke verdieping swingt en kushandjes werpt naar

Marie-Hélène Schutjens is jurist, gespecialiseerd op het gebied van het gezondheidsrecht, en bijzonder hoogleraar Farmaceutisch Recht aan de Universiteit Utrecht

het publiek. Maar laten we eerlijk zijn: haar prestatie dankt zij ook aan de krachten daaronder. En wat dacht u van de basspeler of drummer in een band? De ovatie is voor de zanger of zangeres, maar zonder bas of drum was er geen fundament onder het nummer.

Sterke schouder

Terug naar de diagnostiek en met name de laboratoriumdiagnostiek. Dat deze ook een sterke schouder biedt in de huidige gezondheidszorg wil ik illustreren aan de hand van twee voorbeelden. Te beginnen met de snelle ontwikkelingen in de geneeskunde, en ook in de farmacie. Tegenwoordig is het mogelijk om door middel van geavanceerde tests bijvoorbeeld de aan- of afwezigheid van bepaalde (anti)stoffen en zelfs (onderdelen van) het geneprofiel vast te stellen. Steeds vaker kan daarmee worden voorspeld of en hoe een patiënt op een bepaald geneesmiddel zal reageren. Een geneesmiddel kan nog zo veel potentie hebben, maar toegepast bij de verkeerde patiënt of bij de verkeerde indicatie is de behandeling weinig waard. Die test is daarmee niet alleen cruciaal voor het resultaat van de patiëntbehandeling, maar ook voor selectief en dus doelmatig gebruik van het geneesmiddel. Koren op de molen van minister Klink en zorgverzekeraars.

Onopvallend en onzichtbaar, maar cruciaal in de gezondheidszorg

Een ander voorbeeld is er één uit de alledaagse praktijk, althans als ik de rapporten moet geloven met cijfers over de immense aantallen mensen met diabetes in Nederland. Voor veel van hen bestaat de dagelijkse behandeling uit medicatie, waarbij de dosering zeer nauw luistert en bij wijze van spreken per dag(deel) moet worden ingesteld. Dat kan niet zonder het meten van de waarden in het bloed; ook hier is testen dus een onmisbaar element voor een goede en effectieve behandeling.

Meer dan de som der delen

Succes ontstaat vaak uit delen die samen meer waarde hebben dan de delen apart. Helaas blijkt dat vaak pas wanneer

de delen uit elkaar vallen. Het loopt zeker niet altijd goed af met mensen die zich afsplitsen van succesvolle sportteams of andersoortige combinaties om alleen verder te gaan. Denk aan de treurigheid van de individuele Lama's met solo ambities. Of topsporters die in het niets (althans in de grijze massa) verdwijnen na het afscheid van hun oorspronkelijke team. Men steeg tot grote hoogten in de groep, maar daarbuiten bleek die groep nu juist de katalysator van het succes te zijn. Middelmaat – of minder – resteert dan vaak. Met terugwerkende kracht blijkt de 3 te zijn gehaald door de combinatie van 1 + 1.

Hetzelfde doet zich voor in de zorg. Een operatie lukt dankzij de chirurg én het team daarachter. Medicijnen tegen hoog cholesterol of hoge bloeddruk hebben weinig zin als niet ook gewerkt wordt aan conditie, werk- en eetpatroon. Een fysiotherapeutische behandeling heeft pas echt zin als permanent op een goede houding wordt gelet, al dan niet gedwongen door steunzolen of andere hulpmiddelen.

Onbekend maakt onbemind

De juiste behandeling, voor de juiste patiënt op het juiste moment. Dat is het doel waar het om gaat en waaraan een juiste diagnostiek ten grondslag ligt. Het belang van laboratoriumdiagnostiek staat buiten kijf. Het is de stille kracht achter vele succesvolle behandelingen in de dagelijkse medische praktijk. Net zoals Barry Hulshoff dat was voor Ajax. In het *Diagned Magazine* staan vele voorbeelden. Als relatieve nieuwkomer in dit veld vraag ik mij echter af: hoe is het dan toch mogelijk dat laboratoriumdiagnostiek zo weinig zichtbaar is, zo weinig aandacht en erkenning krijgt? Ik vrees dat ik het antwoord vermoed: je bestaat pas als het licht op je gericht is, er begrip is voor wat je doet en je prestatie op waarde wordt geschat. Dat moet van twee kanten komen.

Uiteraard moeten de partijen die dagelijks bezig zijn met laboratoriumdiagnostiek hun plaats claimen en zelf meer tonen en uitleggen wat ze doen. Maar het 'publiek' moet ook bereid zijn om niet alleen te kijken, maar ook op waarde te schatten en te accepteren dat deze bijdrage aan de zorg een plaats verdient in standaarden en in het budget.

Daarom: de spots op laboratoriumdiagnostiek; tonen wat we doen en uitleggen wie we zijn!

Omdat Barry Hulshoff nooit zo veel zei, moet ik wel eindigen met enige historische woorden van Cruijff: "Je gaat het pas zien als je het door hebt."

Marie-Hélène Schutjens

Deze column is op persoonlijke titel geschreven